

Piqueu de peus, que el món s'acaba

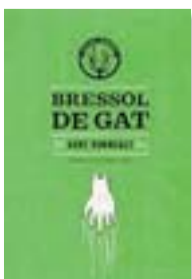
MARINA ESPASA

Intentar resumir aquesta novel·la podria ser tan divertit com llegir-la, però és pràcticament impos-

sible i, a més, fútil: l'acció salta d'una punta a l'altra del món en qüestió de mitja pàgina, les frases es tallen en sec, els verbs es crispen i els adjectius ballen un calipso mentre la puntuació s'ho mira, recolzada a la barra, i riu. El que volem dir és que, sota la confusió i el caos aparents d'una festa descontrolada, hi ha una intenció claríssima i un objectiu ambiciós: desmuntar, amb la sàtira més negra possible, les estructures socials, polítiques i religioses del món contemporani. ¿O no coneixen l'escriptor Kurt Vonnegut (1922-2007)? Si la resposta és que no, corrin a buscar aquest llibre.

A *Bressol de gat* descobriren una religió, el bokononisme, que sosté que tot el que ens passa té un motiu ocult i està relacionat entre si, i que cada vegada que ens sentim lligats a una persona nova és perquè forma part del nostre *karass*, o "equip ideal". "Caram, caram, caram", diu l'autèntic bokononista cada vegada que nota el lligam. Per constatar-ho, només li cal practicar el *boko-maru*: estirat a terra, ha d'unir les plantes dels peus (sense mitjons) amb les de l'altra persona i notar com l'energia còsmica flueix. Després, el món ja no serà el mateix. Han aclarit res? No?

Mirarem d'explicar-ho d'una altra manera: aquest volum de mida petita, disseny eficaç i preu irresistible (només 12 €!) és el primer d'una editorial nova, Males Herbes, que ha pres una decisió valenta i curiosa: fer tots –absolutament tots– els llibres del mateix color, un verd molt de sèrie B, ideal per a la línia contracultural i fantàstica que pretenen seguir. Si els editors són bokononistes, i creuen que tot està connectat, per què no connectar, amb el color, els llibres que estimen? "Quan un home es fa escriptor, crec que assumeix l'obligació sagrada de produir bellesa i enlluernament i benestar a tota màquina", llegim. Un benestar, un enlluernament i una bellesa que estan assegurats gràcies a la ploma irada i irreverent de Vonnegut i sota el sol de l'illa de San Lorenzo, on tot comença i tot acaba. ♦♦

BRESSOL DE GAT
KURT VONNEGUT
TRADUCCIÓ DE
MARTÍ SALES
MALES HERBES
230 PÀG./12 €

Monument que recorda les víctimes del nazisme a Lwów. WIKIPEDIA

Una ciutat sota el nazisme

ENRIC SÒRIA

La democràcia a Amèrica, d'Alexis de Tocqueville, i que mereix tota l'atenció. Ara ens sorprèn amb un llibre breu i poc conegut que també mereix de sobres aquesta atenció. Es tracta de les memòries d'una de les poquíssimes supervivents de l'abans nombrosa població jueva de Lwów (ciutat també anomenada L'viv i Lemberg), l'antiga capital de la regió de Galitzia i ara pertanyent a Ucraïna, que els nazis van ocupar de l'any 1941 al 1944. L'autora, Janina Heschel, va ser rescatada per un grup resistent jueu polonès el

Riurau és una editorial petita, però coratjosa, que ha publicat llibres de l'envergadura del *Faust*, de J.W. Goethe, i

1943 i es va salvar, amagada en un refugi de Cracòvia. Allà, quan la seua vida encara penjava d'un fil, redactà aquestes pàgines. En aquells moments, l'autora tenia 12 anys.

L'edat de l'autora ha fet que en alguna ocasió s'haja comparat aquest text amb el cèlebre diari d'Anna Frank, però les diferències són més acusades que les semblances. El *Diari* d'Anna Frank és la introspecció profunda i claustrofòbica d'una adolescent tancada amb la seua família en un pis clandestí d'Amsterdam. Enllà de les quatre parets del seu recer, que és la seua presó, tot el que passa al carrer, les accions dels botxins i els patiments de les víctimes, només pot ser conjecturat. En canvi, Janina Heschel és un testimoni atordit i angoixat del desencadenament de l'horror, un

AMB ELS ULLS D'UNA NENA...
JANINA HESCHELES
TRAD. GUILLEM CALAFORRA
RIURAU
114 PÀG./13 €

dia rere l'altre, en la seua ciutat. Les seues paraules –redactades de pressa quan el malson encara no havia acabat, amb tota la immediatesa del tremolor a dins– són les paraules d'una nena. D'una nena ben educada, bona lectora, molt lúcida i bastant destra a l'hora d'expressar-se, però que encara és una nena, i té la vivor i la quasi-al·lucinatòria precisió fotogràfica que tenen els records dels infants trasbalsats. Durant la lectura, assistim a un infern descrit per un testimoni que no el pot digerir –i no diguem entendre, perquè entendre-ho, tampoc podríem nosaltres– de cap manera. Senzillament, ho conta. I el seu relat és senzillament espantós.

Estic segur que ni el lector més avesat a aquesta mena de literatura deixarà de sentir-se fonament colpit pel relat de l'arribada dels nazis a Lwów, quan desapareix el pare de la Janina, a qui ja no tornarà a veure mai ningú, i no hi ha més que colps, crits i trets pertot arreu. Hi ha pàgines que no es poden oblidar: les desesperades deambulacions de la protagonista pels vells carrers coneguts i ara plens de cadàvers, a la recerca d'una ajuda que no troba enlloc; l'estremidor comiat de la mare moribunda, o la travessa de les noies jueves del camp de treball per la ciutat: "Com que no volíem fer veure el nostre estat deplorable, pel camí cantàvem marxes alegres". Dels més de 100.000 habitants jueus de Lwów quan comença la guerra, el 1945 n'hi quedaven 256. Aquest llibre ens fa saber com van ser els seus dies.

L'original polonès d'*Amb els ulls d'una nena de dotze anys*, aquest commovedor document es publicà el 1946. El 1958 va aparèixer una traducció a l'alemany. Després s'ha traduït a l'ucraïnès i al rus, i ara al català. El llibre inclou un apèndix amb els poemes que Janina Heschel va escriure a Lwów, i que són una autèntica primícia, a més d'una introducció de l'autora, escrita per a aquesta edició, un pròleg del doctor Iaroslav Hirstak i un altre del traductor, Guillem Calaforra, que explica com va descobrir aquest text i també els criteris de la seua versió, que és magnífica. L'editorial Riurau té dret a sentir-se ben orgullosa d'aquest llibre. ♦♦

Apocalipsi de trineu

MONTSE VIRGILI

Port Aventura, per diversió i a la seva manera. Amb *El guaridor*, l'escriptor Antti Tuomainen s'acosta a l'hecatombe amb una novel·la de suspens amb missatge ecologista. El text va guanyar el premi Clue a la millor novel·la finlandesa del 2011, un important guardó del gènere negre. Arriba ara al nostre país, traduïda al català per Emma Claret i Eila Pyrhönen, i així s'afegeix un altre nom a la llista ja ben engreixada de la literatura nòrdica.

Com l'escriptor francès, Frederic Beigbeder, l'autor del superven-

Tothom vol participar de la festa, fins i tot els països rics. Finlàndia s'apunta a l'apocalipsi com aquell que va a

des *13,99*, Tuomainen també es dedicava a la publicitat abans d'escriure el seu primer llibre, encara que els dos escriptors han agafat camins força diferents. Al país nòrdic, Tuomainen és conegut com a autor de suspens i *El guaridor* és la seva novel·la de més èxit.

A dos dies per Nadal, el món és un toll ple de pandèmies, conflictes armats i fenòmens naturals, i la gent viu en una constant diàspora. Ciutadans de totes les ètnies i colors travessen Finlàndia per arribar a les ciutats del nord, encara habitables. El protagonista d'*El guaridor* és un malaguanyat poeta casat amb una periodista que investiga uns cruentos assassinats. Des de fa mesos, famílies senceres apareixen mortes, víctimes d'una violència extrema. No existeix l'atzar en aquesta corrua de

EL GUARIDOR
ANTTI TUOMAINEN
TRAD. EMMA CLARET I
EILA PYRHÖNEN
EMPÚRIES/LUMEN
224 PÀG./15,90 €

sang, les víctimes són nissagues d'empresaris que amb els seus negocis han afavorit el desastre ecològic. La periodista ha desaparegut i tota la trama de la novel·la es posa al servei de trobar-la en vida. De passada, el poeta jugarà a detectius en una ciutat on la policia fa temps que està desbordada i aconseguirà esbrinar qui hi ha darrere d'aquests assassinats. L'apocalipsi de trineu llisca a cop d'aerosol i egoisme energètic. Sort que Tuomainen endolceix la catàstrofe amb una història d'amor sense costures. *El guaridor* podria convertir-se fàcilment en pel·lícula a l'estil de *Los educadores*, de Hans Weingartner. Mesurar-la com a bona literatura ja és més complicat. Distreu i ens ofereix una idea del gèlid apocalipsi mentre llegim tapats amb la manteta. ♦♦